

УДК 373.2.011-051:37.041(477.82)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.2.9>

А. О. БУБІН

кандидат педагогічних наук, завідувачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: abubin@lpc.ukr.education

<http://orcid.org/0000-0002-7670-1263>

Є. А. ДУРМАНЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: yedurmanenko@lpc.ukr.education

<http://orcid.org/0000-0003-1993-5028>

С. І. БОЯРЧУК

викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: sboyarchuk@lpc.ukr.education

<http://orcid.org/0000-0001-9109-8207>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема самоосвіти майбутнього фахівця як внутрішньої особистісної діяльності, орієнтованої на професійний саморозвиток і самовдосконалення є надзвичайно важливою, оскільки від її вирішення залежить успішність професійного виконання трудових функцій.

Метою статті є визначення та аналіз специфічних особливостей формування готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності. Реалізація поставленої мети досягається шляхом вирішення наступних завдань: 1) уточнення змісту та структури готовності до самоосвіти; 2) аналіз етапів формування готовності до самоосвіти здобувачів вищої дошкільної освіти під час вивчення освітніх компонентів; 3) дослідження особливостей формування готовності до самоосвіти та їх взаємозв'язку. Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення.

Самоосвітню діяльність майбутніх вихователів визначено як основу професійного розвитку, усвідомлену систематичну самостійну саморегульовану діяльність, орієнтовану на пізнання нової інформації, одержання нових знань, формування професійних умінь і навичок. Виділено наступні структурні елементи самоосвіти: мотиваційно-ціннісний, знанневий, інформаційно-досвідний та організаційно-управлінський.

Готовність до самоосвіти майбутніх вихователів витлумачено як стан налаштованості на педагогічну діяльність, який проявляється потребою у самостійному навчанні задля одержання нових знань і формування професійних умінь. Умовами реалізації процесу формування готовності здобувачів вищої дошкільної освіти до самоосвіти є: пошуково-дослідницька творча орієнтованість освітньої діяльності та суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача та студентів. Визначено три етапи формування готовності до самоосвіти майбутніх вихователів.

Визначено особливості формування готовності майбутніх вихователів до самоосвіти: врахування психофізіологічних особливостей становлення особистості здобувача освіти в юнацькому віці, специфіка педагогічної професійної діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти й полівекторність організації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Подальшого дослідження потребує розробка методик діагностування та самодіагностування реального стану готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності.

Ключові слова: самоосвіта, готовність до самоосвітньої діяльності, структура готовності до самоосвіти, здобувач вищої освіти, формування готовності майбутніх вихователів до самоосвіти.

Поставлення проблеми. На сучасному етапі суспільного розвитку надзвичайно актуальною є проблема самоосвіти майбутнього фахівця як внутрішньої особистісної діяльності, орієн-

тованої на професійний саморозвиток і самовдосконалення. Від готовності майбутнього вихователя результативно здійснювати пошук нової інформації, отримувати нові знання,

формувати професійні вміння та навички залежить успішність майбутньої професійно педагогічної діяльності. Освітня діяльність у сучасному закладі дошкільної освіти вимагає нових методологічних підходів, пошуку інноваційного змісту, форм і методів організації навчальної, виховної, розвивальної діяльності дітей дошкільного віку; формування та становлення підростаючої особистості. Звідси, проблема формування готовності майбутніх вихователів до самоосвіти є *своєчасною* й вимагає різних аспектів її вивчення. У Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» серед професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій) виділено здатність до навчання впродовж життя як здатність вихователя до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності; здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту, що власне й забезпечить успішність реалізації трудових функцій – професійного розвитку та самовдосконалення [Професійний стандарт].

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що дослідження різних аспектів проблеми самоосвіти педагогічних працівників є поширеним науковим явищем. Так, для прикладу, В. Плющ визначає основні ознаки самоосвіти: відсутність управління, самостійний пошук, оволодіння і розширення знань, підвищений інтерес, подальший розвиток і однією із форм самоосвіти визначає самостійну роботу здобувачів освіти [Плющ]. У свою чергу, Н. Сидорчук самоосвіту визначає як «специфічний вид діяльності, в ході якої завдяки самостійному визначенню цілей особистість задовольняє власні пізнавальні потреби або вдосконалює свої здібності, якості та властивості особистості» і характеризує роль самостійної навчальної діяльності у підготовці майбутніх учителів до професійної самоосвіти [Сидорчук]. І. Мося та А. Каленський розробили методичні рекомендації розвитку самоосвітньої компетентності студентів закладів фахової передвищої освіти, в яких проаналізували процес формування самоосвітньої компетентності студентів (суть і структуру феномена, педагогічні умови, принципи, методологічні підходи, етапи, критерії, показники), запропонували структурну

модель, описали методику розвитку самоосвітніх здатностей майбутніх молодших спеціалістів (на основі проблемно-розвивального навчання, технології навчального проектування, тренінгів, інших інтерактивних технологій) [Мося; Каленський].

Конструктивними в контексті проблеми нашого дослідження є наукові ідеї А. Гончаренко стосовно самоосвіти сучасного педагога дошкільного навчального закладу. Науковиця стверджує, що «самоосвіта є найгнучкішою формою отримання знань, тому що вона здійснюється на діагностичній індивідуалізованій основі. Сутність індивідуалізації полягає в тому, що зміст, форми та методи самоосвіти підпорядковуються індивідуальним особливостям педагога, рівню його професійно-педагогічної культури, умовам праці, реальним можливостям та розумінню своїх резервів» [Гончаренко]. А також учена розкриває роль і сутність самопідготовки і самореалізації як двох взаємопов'язаних та послідовних етапів, як складових процесу самоорганізації вихователя.

В. Староста та І. Кемінь ознаками самоосвітньої діяльності вихователів закладів дошкільної освіти називають: усвідомлення необхідності професійного та особистісного самовдосконалення, цілеспрямованість, самокерованість, пізнавальну активність, індивідуальність, систематичність, самостійність, рефлексивність, креативність тощо [Староста; Кемінь]

О. Передерій, С. Крамаренко самоосвіту вихователя розглядають у контексті його професійного саморозвитку й як необхідний складник його професійної компетентності. При цьому наголошують, що отримання знань, розвиток умінь щодо професійного саморозвитку має починатися ще під час навчання у вищих і середніх спеціальних закладах [Передерій; Крамаренко]. Вчені виділяють педагогічні умови, які сприятимуть професійному саморозвитку майбутнього вихователя. Як-от: 1) орієнтація процесу навчання на формування спрямованості майбутнього вихователя на самоактуалізацію і самодетермінацію у майбутній професійній діяльності; 2) збагачення змісту навчання системою понять і концепцій, які орієнтують майбутніх вихователів на рефлексію, самопроектування, самонавчання, самоорганізацію, саморозвиток у сфері профе-

сійно-значущих якостей особистості [Передерій; Крамаренко].

Цікавими у контексті нашого дослідження є також наукові судження В. Кривди про сутність і структуру самоосвіти вихователя у сучасному закладі дошкільної освіти [Кривда].

Отже, проблема самоосвіти педагогів у цілому й зокрема, вихователів закладів дошкільної освіти, не є новою, а певною мірою досліджена вченими. Однак, на нашу думку, недостатньо вивченими є специфічні особливості формування готовності до самоосвіти здобувачів вищої дошкільної освіти.

Мета статті – визначити та проаналізувати особливості формування готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності. Реалізація поставленої мети досягається шляхом вирішення наступних завдань: 1) уточнення змісту та структури готовності до самоосвіти; 2) аналіз етапів формування готовності до самоосвіти здобувачів вищої дошкільної освіти під час вивчення освітніх компонентів; 3) дослідження особливостей формування готовності до самоосвіти та їх взаємозв'язку. *Методи дослідження*: аналіз, синтез, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Український педагогічний словник тлумачить самоосвіту як «...самостійну освіту, отримання системних знань у певній галузі науки, техніки, культури, політичного життя, що передбачає безпосередній інтерес особистості в органічному поєднанні із самостійністю у визначенні матеріалу»

[Український педагогічний словник]. У свою чергу, в Енциклопедії освіти самоосвіта визначається як ... « самостійна пізнавальна діяльність людини, спрямована на досягнення певних особистісно значущих освітніх цілей: задоволення загальнокультурних запитів, пізнавальних інтересів у будь-якій сфері діяльності, підвищення професійної кваліфікації тощо. Самоосвіта є умовою розвитку, самоствердження та самореалізації особистості й складовою навчання її впродовж життя [Енциклопедія освіти].

Отже, самоосвіта є внутрішньою особистісною діяльністю, спрямованою на професійний саморозвиток і самовдосконалення. Самоосвітню діяльність здобувачів освіти нами визначено як основу професійного розвитку, усвідомлену систематичну самостійну саморегульовану діяльність, орієнтовану на пізнання нової інформації, одержання нових знань, формування професійних умінь і навичок. Щодо компонентів самоосвіти, то ми послуговуємось запропонованою О. Малихіним структурою (рис. 1).

В основі самоосвітньої діяльності лежить емоційно-особистісний апарат майбутнього фахівця як цілісна система, що містить внутрішню потребу в самовдосконаленні, мотивацію професійної діяльності, особистісні якості, систему професійних цінностей, емоції, загальні розумові здібності, які власне й забезпечують цю діяльність (мотиваційно-ціннісний елемент). Важливим елементом у самоосвіті є система самоосвітніх знань,

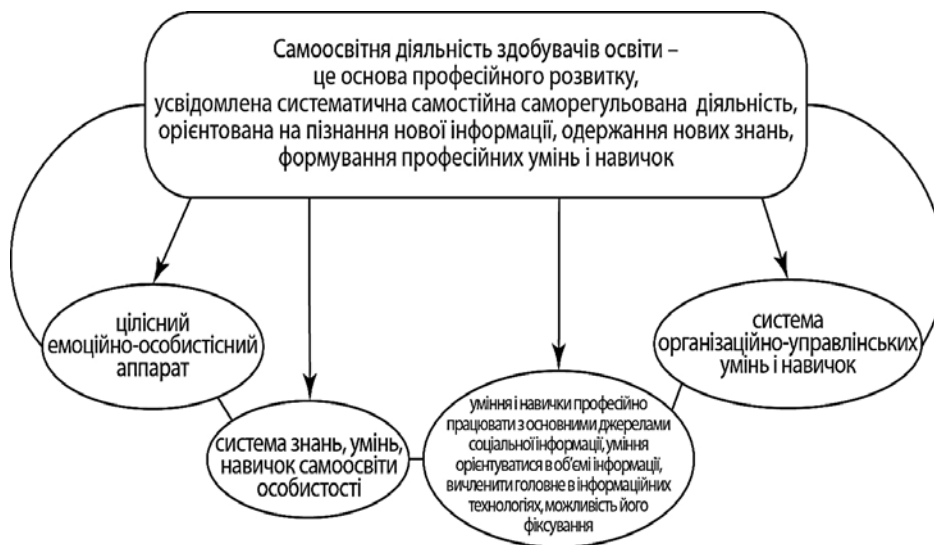

Рис. 1. Структура самоосвітньої діяльності (за О. Малихіним)

умінь, навичок особистості, що ґрунтуються на сформованих наукових поняттях, усвідомленому оперуванні методами наукового пізнання світу, вмінні співвідносити наукові поняття з об'єктивною реальністю тощо (знаннєвий елемент). Ще одним компонентом у самоосвіті є вміння і навички професійно працювати з основними джерелами інформації, вміння орієнтуватися в об'ємі, достовірності, потрібності тієї чи іншої інформації (інформаційно-досвідний елемент). Четвертим елементом у самоосвіті є система організаційно-управлінських умінь і навичок: прогнозувати і виконувати адекватні завдання самоосвіти, планувати свою роботу, створювати сприятливі умови для самодіяльності, здійснювати самоконтроль, самоаналіз результатів (організаційно-управлінський) [Малихін].

Аналіз різних наукових джерел дає можливість стверджувати, що готовність до самоосвіти є важливою складовою професійної діяльності. А тому її варто розглядати насамперед, як наявність активної потреби в знаннях і безперервному їх поповненні та оновленні, а також, як певну суму знань, умінь і навичок до організації самостійного пошуку інформації з метою задоволення пізнавального інтересу.

Ми готовність до самоосвіти майбутніх вихователів визначаємо як стан налаштованості на педагогічну діяльність, який проявляється потребою у самостійному навчанні задля одержання нових знань і формування професійних умінь (рис. 2).

З огляду на це, важливою складовою в готовності майбутнього вихователя до самоосвіти як у набутому (сформованому у процесі професійної підготовки) особистісному новоутворенні є усвідомлена емоційна потреба в успішній професійній діяльності, професійні та особистісні ціннісні орієнтації й усвідомлення самоосвіти як особистісної й професійної цінності (мотиваційно-ціннісний компонент). Не менш важливими, на нашу думку, в структурі готовності здобувачів освіти до самоосвіти є також ґрунтовні загальноосвітні, предметні та професійні знання та вміння особистості; володіння методами наукового пізнання (аналізу, синтезу, узагальнення, абстрагування, порівняння тощо) – інформаційно-пізнавальний компонент. Практичну реалізацію набутих знань у професійній діяльності забезпечує діяльнісний компонент, який є осмисленою системою конкретних дій, прийомів, методів, спрямованою на досягнення цілей і завдань самоосвіт-

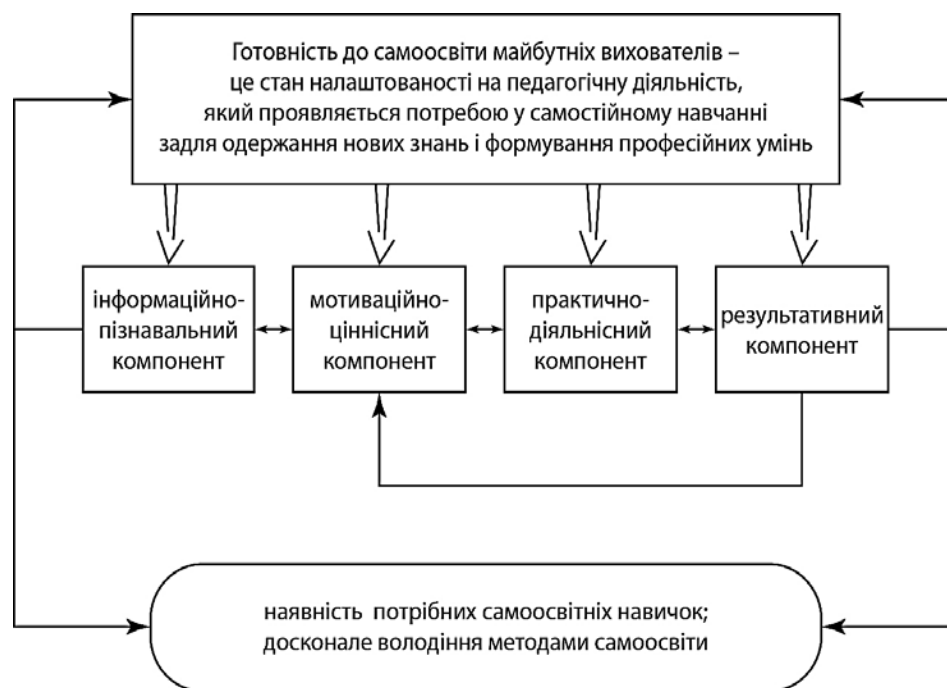

Рис. 2. Структура готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності

ньої діяльності. Реальний рівень готовності до самоосвіти відображає результативний компонент як поєднання самоаналізу й самооцінки реального стану особистісної самоосвітньої діяльності.

Зауважимо, що готовність до самоосвіти майбутніх вихователів є якістю змінною, динамічною. На нашу думку, саме результативна складова, яка відображає реальну готовність здобувача освіти до самоосвітньої діяльності часто слугує мотивом пошуку нової інформації, мотиватором самоосвітньої діяльності вищої якості.

Організація самоосвіти вихователя сучасного закладу дошкільної освіти, як зауважує В.Кривда, передбачає насамперед взаємозв'язок самоосвіти з практичною діяльністю; систематичність і послідовність, безперервне вдосконалення її змісту і форм; комплексний підхід до організації вивчення обраної теми з самоосвіти; відкритість і переконливість ефективності самоосвіти в педагогічному колективі. Важливою умовою є створення в закладі дошкільної освіти умов для запитів вихователів до інноваційних досягнень науки і передового педагогічного досвіду; висока якість діяльності вихователя на кожному її етапі (участь у семінарі-практикумі, підготовка виступу та його написання, участь у засіданні педагогічної ради, науково-практичній конференції та ін.) [Кривда]. На нашу думку, саме це й обумовлює специфіку формування готовності до самоосвітньої діяльності в майбутніх вихователів.

У ході дослідження нами встановлено, що сам процес формування готовності здобувачів вищої дошкільної освіти до самоосвітньої діяльності є складним і багатофакторним. Здобувач освіти є суб'єктом свого навчання та розвитку. Сутність самоосвіти, як нами з'ясовано, «полягає у свідомій самоорганізації процесу засвоєння знань і набуття необхідних навичок. Вона сприяє розвитку й удосконаленню рис, здібностей, умінь особистості користуватися методами самовиховання, самонавчання та саморозвитку. Ефективність самоосвіти залежить від цілого комплексу умов, головною серед яких є стійка мотивація, тобто система мотивів, які визначають конкретні форми діяльності й поведінки людини [Солдатенко].

Самоосвітню діяльність студентів як складову освітнього процесу досліджують учені

В. Карпюк, Н. Бухлова, І. Радюк та ін. [Карпюк]. Науковці зазначають, що процес організації самоосвітньої діяльності студентів реалізується залежно від їхньої готовності до самоосвіти в орієнтовному, змістовому, операційному, психологічному аспектах, які попередньо вивчаються педагогом задля надання індивідуальної допомоги кожному в реалізації поставленого завдання [Бухлова].

Аналіз практичної реалізації формування готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності в освітньому процесі комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради свідчить про те, що практично всі освітні компоненти, як вибіркові, так і нормативні, орієнтовані на формування знань, умінь і навичок самоосвіти. Так, для прикладу, зміст, форми та методи вивчення освітніх компонентів «Педагогіка дошкільна», «Дошкільна лінгводидактика», «Тьюторський супрвід обдарованих дітей дошкільного віку» містять пошукові елементи, сприяють розвитку пізнавально-дослідницьких мотивів, розвивають у здобувачів освіти вміння самостійної пізнавальної діяльності [Навчальні програми].

З досвіду викладання зазначених освітніх компонентів нами зроблено висновок, що процес формування готовності до самоосвіти є неперервним процесом, який передбачає виокремлення мінімум трьох етапів (рис. 3). Так, насамперед, мова йде про підготовчий етап, на якому викладач налаштовує студентів на пошук нової інформації, моделює різні проблемно-пошукові ситуації, вчить працювати з різними літературними джерелами, ознайомлює з відповідними професійно-орієнтованими сайтами тощо (Вступ до спеціальності, Педагогіка дошкільна).

На організаційно-діяльнісному етапі здобувачі освіти вже самі шукають відповідний матеріал, отримують нові знання, вчать аналізувати одержану інформацію, систематизувати та презентувати її. Наприклад, розробляють самостійно тексти мовленнєвих ситуацій та мовних логічних задач для розвитку діалогічного і монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку; добирають ігри для виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку (група на вибір: середня, старша); укладають кейс дидактичного мате-

ріалу: віршовані тексти з проблемним звуком, рухливі ігри, швидкомовки, чистомовки, для закріплення та вправлення у звуковимові (звуки на вибір) (Дошкільна лінгводидактика).

На результативному етапі студенти презентують підготовлені відеоматеріали, моделюють проведення в аудиторії занять з дітьми різних вікових груп, здійснюють самоаналіз сформованих самоосвітніх умінь і навичок, визначають реальні проблеми та окреслюють шляхи їх вирішення

(Педагогіка дошкільна, Тьюторський супровід обдарованих дітей дошкільного віку).

Умовами для успішної реалізації формування готовності майбутніх вихователів до самоосвіти є насамперед пізнавально-пошукове спрямування освітньої діяльності здобувачів освіти. Мова йде про стимулювання самостійної роботи студентів, залучення їх до спільних пошуково-дослідницьких проєктів з викладачами, наявність елементів дослідницького пошуку в усіх видах аудиторної та позааудиторної роботи, під час практичної підготовки тощо. Важливим також є забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача і студентів, адже, як уже зазначалося нами вище, в самоосвіті студент є активним суб'єктом діяльності,

а викладач лише спрямовувачем цієї діяльності [Antoniuk, Alendar, Bartkiv, Honcharuk, Durmanenko].

Аналіз психолого-педагогічної літератури та практичного досвіду дає можливість визначити основні специфічні особливості формування готовності майбутніх вихователів до самоосвіти, які є взаємозалежними й дотримання яких уможливило результативність цього складного процесу.

1. Врахування особливостей психо-фізіологічного становлення особистості в юнацькому віці. Мова йде про те, що здобувачам освіти (а вони зазвичай юнацького віку) властиві підвищений інтерес до пошуку нової інформації, потреба в пізнанні нового, що власне й сприяє формуванню готовності до самоосвітньої діяльності.

2. Діяльність вихователя в сучасному закладі дошкільної освіти вимагає постійного оновлення знань, формування нових умінь і навичок працювати в команді, взаємодіяти з дітьми, забезпечувати успіх у діяльності дитини дошкільного віку, досконало володіти комунікативними вміннями та ін. Все це стимулює до постійного самонавчання та професійного самовдосконалення.

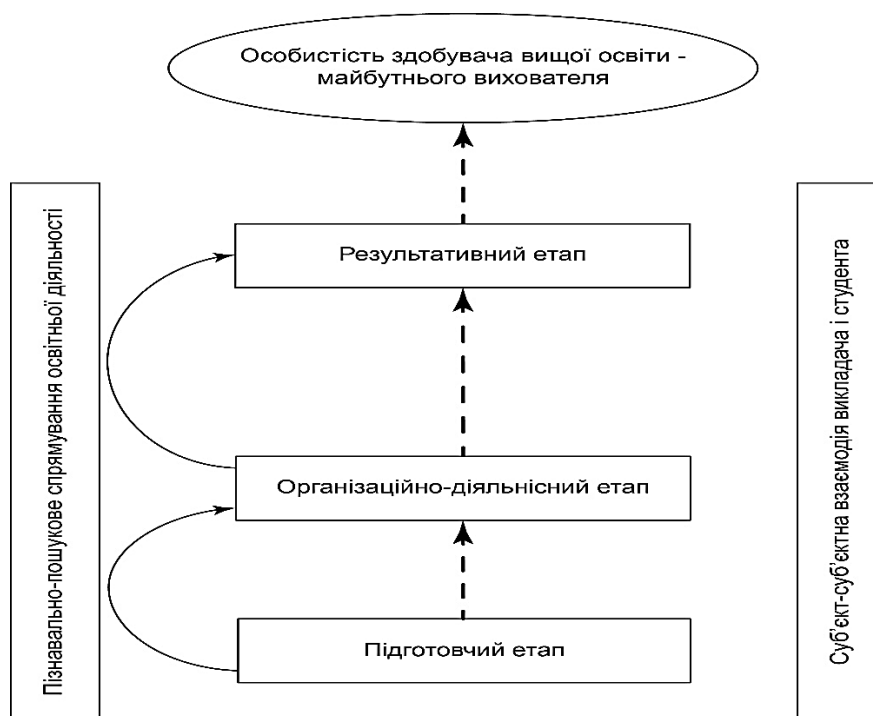

Рис. 3. Етапи формування готовності до самоосвіти в майбутніх вихователів

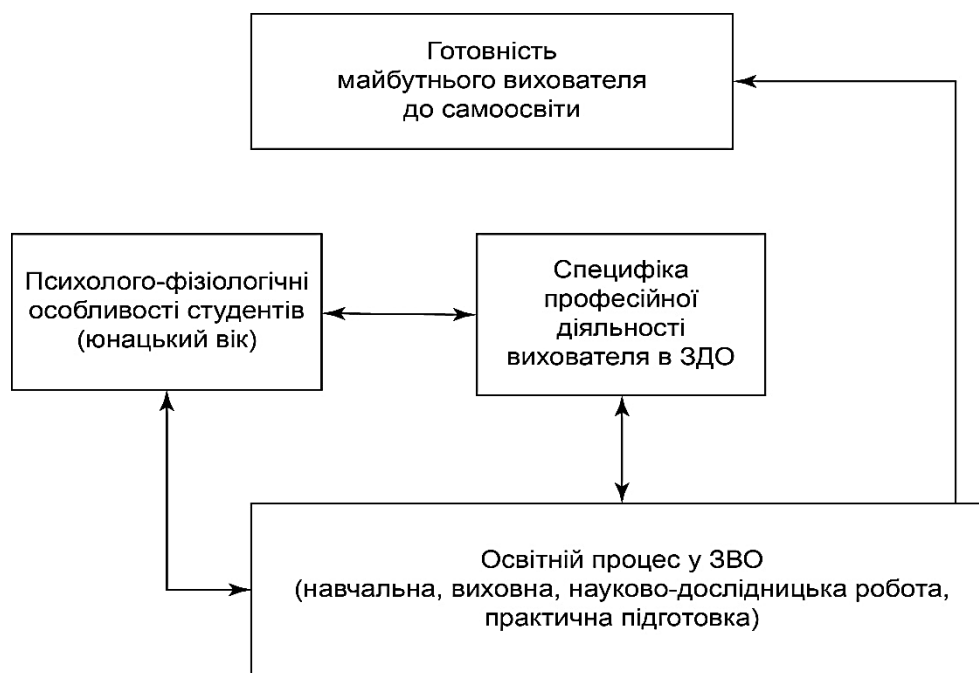

Рис. 4. Взаємозв'язок особливостей формування в майбутніх вихователів готовності до самоосвітньої діяльності

3. Як уже було зазначено вище, вся освітня діяльність закладу вищої освіти має бути орієнтована на формування готовності до самоосвіти студентів. Навчальна, виховна, науково-дослідницька робота, практична підготовка (різного виду практики) здобувачів вищої дошкільної освіти мусять містити пошуково-дослідницькі самостійні завдання, орієнтовані на розвиток умінь і навичок самоосвітньої діяльності.

Визначені особливості взаємозалежні й взаємодоповнюють одна одну (рис. 4).

Врахування цих особливостей забезпечать успішність процесу формування готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності.

Висновки. Проблема формування готовності до самоосвіти майбутніх вихователів є актуальною й потребує науково-практичного її вирішення. Готовність до самоосвіти є особистісним набутих новоутворенням майбутнього вихователя, в основі якого лежить потреба у професійному самовдосконаленні та у прагненні самостійно отримувати нові

професійні знання та формувати професійні вміння та навички. Формування готовності до самоосвіти майбутніх вихователів є складним і багатоетапним процесом, у якому здобувач освіти є його суб'єктом. Важливими умовами реалізації досліджуваного процесу є пошуково-дослідницька творча орієнтованість освітньої діяльності та суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладача та студентів. Визначено специфічні особливості формування готовності майбутніх вихователів до самоосвіти, дотримання яких забезпечить його результативність. Це насамперед, врахування психо-фізіологічних особливостей становлення особистості здобувача освіти в юнацькому віці, специфіки педагогічної професійної діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти й полівекторності організації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Подальшого дослідження потребує розробка методик діагностування та самодіагностування реального стану готовності майбутніх вихователів до самоосвітньої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боярчук С.І. Дошкільна лінгводидактика: навчальна програма ОК підготовки студентів за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»: <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>.
2. Бубін А.О. Педагогіка дошкільна: навчальна програма ОК підготовки студентів за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»: <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>.

3. Бухлова Н. В. Сутнісний зміст поняття «самоосвітня компетентність». *Наукова скарбниця освіти Донецьчини*. 2008. № 1.: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nsod/2008_1/zmist.html
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. С. 296.
5. Гончаренко А.М. Самоосвіта сучасного педагога дошкільного навчального закладу. 1025-річчя історії освіти в Україні: традиції, сучасність та перспективи. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (22.05.2014). Київ. С. 87-91.
6. Дурманенко Є. А. Тьюторський супровід обдарованих дітей дошкільного віку: навчальна програма ОК підготовки студентів за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» : <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>.
7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 798–799.
8. Карпюк В. А. Самоосвітня діяльність студентів як складова освітнього процесу. *Наукові праці. Педагогіка*. Випуск 203. Том 215. С. 39-42.
9. Кривда В. Самоосвіта вихователя у сучасному закладі дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2022. Вип. 2. С. 54-61.
10. Малихін О.В. Формування у майбутніх учителів потреби в професійній самоосвіті: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. Харків, 2000. С. 9.
11. Мося І.А., Каленський А.А. Розвиток самоосвітньої компетентності студентів закладів фахової передвищої освіти. Методичні рекомендації. Київ: Інститут ПТО НАПН України, 2019. 109 с.
12. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : Наказ Міністерства економіки України від 19 жовтня 2021 року № 755-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzeno-profesijni-standarti-kerivnika-ta-vihovatelya-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 27.09.2022).
13. Передерій О.Л., Крамаренко С.Г. Професійний саморозвиток вихователя дошкільного закладу як необхідний складник його професійної компетентності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73. Т. 1. С. 82-85.
14. Плющ В.М. Самостійна робота як одна із форм самоосвіти студентів. *Педагогічні науки*. Збірник наукових праць. 2019. Випуск 143. С. 168-172.
15. Сидорчук Н.Г. Роль самостійної навчальної діяльності у підготовці майбутніх учителів до професійної самоосвіти. Професійна підготовка педагогічних працівників: наук.-метод. зб. / за ред. О.А. Дубасенюк, Л.П. Пуховської. Київ-Житомир: Житомир. держ. пед. ун-тет. 2000. С.254-262.
16. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності : [монографія]. Київ : Видавництво НПУ імені М.П.Драгаманова, 2006. 198 с.
17. Староста Володимир, Кемінь Інна. Самоосвітня діяльність вихователів закладів дошкільної освіти. *Педагогічні інновації у фаховій освіті*. 2019. Випуск 10. Ужгород, С. 170-179.
18. Axiological Aspect of Professional Training of Future Pedagogues / V. Z. Antoniuk, N. I. Alendar, O. S. Bartkiv, O. V. Honcharuk, O. L. Durmanenko. *Journal of Higher Education Theory and Practice* Vol. 22(6). 2022. 156-165.

REFERENCES

1. Boyarchuk S.I. (2023) Doshkil'na linhvodydaktyka: navchal'na prohrama OK pidhotovky studentiv za spetsial'nisty 012 «Doshkil'na osvita» [Preschool language didactics: curriculum of the OK training of students in specialty 012 «Preschool education»]: <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>. [in Ukrainian].
2. Bubin A.O. (2023) Pedahohika doshkil'na: navchal'na prohrama OK pidhotovky studentiv za spetsial'nisty 012 «Doshkil'na osvita» [Preschool pedagogy: curriculum of the OK training of students in specialty 012 «Preschool education»]: <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>. [in Ukrainian].
3. Bukhlova N. V. (2008) Sutnisnyy zmist ponyattya «samoosvitnya kompetentnist'». *Naukova skarbnytsya osvity Donechchyny*. [The essential meaning of the concept of «self-educational competence». Scientific treasury of education of Donetsk region] № 1. [in Ukrainian]. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nsod/2008_1/zmist.html
4. Honcharenko S. U. (1997) *Ukrayins'kyy pedahohichnyy slovnyk*. [Ukrainian Pedagogical Dictionary] Kyiv: Lybid'. S. 296. [in Ukrainian].
5. Honcharenko A.M. (2014) Samoosvita suchasnoho pedahoha doshkil'noho navchal'noho zakladu. 1025-richchya istoriyi osvity v Ukrayini: tradytsiyi, suchasnist' ta perspektyvy. [Self-education of a modern preschool teacher. 1025th anniversary of the history of education in Ukraine: traditions, modernity and prospects.] *Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoyi naukovoї konferentsiyi* (22.05.2014). Kyiv. S.87-91. [in Ukrainian].
6. Durmanenko YE. A. (2023) Tyutors'kyy suprovod obdarovanyykh ditey doshkil'noho viku: navchal'na prohrama OK pidhotovky studentiv za spetsial'nisty 012 «Doshkil'na osvita» : [Tutor support for gifted children of preschool age: curriculum of the OK training of students in specialty 012 «Preschool education»] <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>. [in Ukrainian].
7. *Entsyklopediya osvity* (2008) / Akad. ped. nauk Ukrayiny; holov. red. V. H. Kremen'. [Encyclopedia of education] Kyiv: Yurinkom Inter. S. 798–799. [in Ukrainian].

8. Karpyuk V. A. Samoosvitnya diyal'nist' studentiv yak skladova osvith'ooho protsesu. [Self-educational activity of students as a component of the educational process] Naukovi pratsi. Pedahohika. Vypusk 203. Tom 215. S. 39-42. [in Ukrainian].
9. Kryvda V. (2022) Samoosvita vykhovatelya u suchasnomu zakladi doshkil'noyi osvity. [Self-education of an educator in a modern institution of preschool education] Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Vyp. 2. S.54-61. [in Ukrainian].
10. Malykhin O.V. (2000) Formuvannya u maybutnikh uchyteliv potreby v profesiyniy samoosviti. [Formation of future teachers' need for professional self-education] avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Khark. derzh. ped. un-t im. H. Skovorody. Kharkiv. S. 9. [in Ukrainian].
11. Mosya I.A., Kalens'kyi A.A. (2019) Rozvytok samoosvitn'oyi kompetentnosti studentiv zakladiv fakhovoyi peredvyshchoyi osvity. [Development of self-educational competence of students of institutions of professional preliminary higher education] Metodychni rekomendatsiyi. Kyiv: Instytut PTO NAPN Ukrayiny. 109 s. [in Ukrainian].
12. Pro zatverdzhennya profesiynoho standartu «Vykhovatel' zakladu doshkil'noyi osvity» : Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrayiny vid 19 zhovtnya 2021 roku № 755-21 / Ministerstvo osvity i nauky Ukrayiny. [On the approval of the professional standard Teacher of a preschool education institution] URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijni-standarti-kerivnika-ta-vihovatelya-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (data zvernennya: 27.09.2022). [in Ukrainian].
13. Perederiy O.L., Kramarenko S.H. (2020) Profesiynny samorozvytok vykhovatelya doshkil'noho zakladu yak neobkhidny skladnyk yoho profesiynoyi kompetentnosti. [Professional self-development of a preschool teacher as a necessary component of his professional competence. Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools.] Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchih i zahal'noosvitniy shkolakh. № 73. T. 1. S. 82-85. [in Ukrainian].
14. Plyushch V.M. (2019) Samostiyna robota yak odna iz form samoosvity studentiv. [Independent work as one of the forms of self-education of students] Pedahohichni nauky. Zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 143. S. 168-172. [in Ukrainian].
15. Sydorhuk N.H. (2000) Rol' samostiynoyi navchal'noyi diyal'nosti u pidhotovtsi maybutnikh uchyteliv do profesiynoyi samoosvity. [The role of independent educational activity in the preparation of future teachers for professional self-education. Professional training of pedagogical workers] Profesiyna pidhotovka pedahohichnykh pratsivnykiv: nauk.-metod. zb. / za red. O.A. Dubasenyuk, L.P. Pukhovs'koyi. Kyiv-Zhytomyr: Zhytomyr. derzh. ped.u n-tet. S. 254-262. [in Ukrainian].
16. Soldatenko M. M. (2006) Teoriya i praktyka samostiynoyi piznaval'noyi diyal'nosti . [Theory and practice of independent cognitive activity] [monohrafiya]. Kyiv : Vydavnytstvo NPU imeni M.P.Drahamanova. 198 s. [in Ukrainian].
17. Starosta Volodymyr, Kemin' Inna. (2019) Samoosvitnya diyal'nist' vykhovateliv zakladiv doshkil'noyi osvity. Pedahohichni innovatsiyi u fakhoviy osviti. [Self-educational activity of teachers of preschool education institutions]. Vypusk 10. Uzhhorod, S. 170-179. [in Ukrainian].
18. Aksiolohichnyy aspekt profesiynoyi pidhotovky maybutnikh pedahohiv (2022) [Axiological Aspect of Professional Training of Future Pedagogues]. V. Z. Antoniuk, N. I. Alendar, O. S. Bartkiv, O. V. Honcharuk, O. L. Durmanenko. Journal of Higher Education Theory and Practice Vol. 22(6). Pp. 156-165. [in Ukrainian].

A. O. BUBIN

Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Theory and Methodology of Preschool Education, Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: abubin@lpc.ukr.education
<http://orcid.org/0000-0002-7670-1263>

E. A. DURMANENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Preschool Education, Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: yedurmanenko@lpc.ukr.education
<http://orcid.org/0000-0003-1993-5028>

S. I. BOYARCHUK

*Lecturer at the Department of Theory and Methodology of Preschool Education,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: sboyarchuk@lpc.ukr.education
<http://orcid.org/0000-0001-9109-8207>*

FEATURES OF FORMING THE READINESS OF FUTURE EDUCATORS FOR SELF-EDUCATION ACTIVITIES

The problem of self-education of the future specialist as an internal personal activity focused on professional self-development and self-improvement is extremely important, since the success of the professional performance of labor functions depends on its solution.

The purpose of the article is to identify and analyze the specific features of the formation of the readiness of future educators for self-education. The realization of the set goal is achieved by solving the following tasks: 1) clarifying the content and structure of readiness for self-education; 2) analysis of the stages of formation of readiness for self-education of students of higher preschool education during the study of educational components; 3) research on the peculiarities of the formation of readiness for self-education and their interrelationship. *Research methods*: analysis, synthesis, generalization.

The self-education activity of future educators is defined as the basis of professional development, a conscious, systematic, independent, self-regulated activity focused on learning new information, acquiring new knowledge, and forming professional skills and abilities. The following structural elements of self-education are distinguished: motivational-value, cognitive, informational-experiential and organizational-management.

The readiness for self-education of future educators is interpreted as a state of readiness for pedagogical activity, which is manifested by the need for independent study in order to acquire new knowledge and develop professional skills. The conditions for the implementation of the process of forming the readiness of students of higher preschool education for self-education are: search-research creative orientation of educational activity and subject-subject interaction of the teacher and students. Three stages of formation of readiness for self-education of future educators are defined.

The specifics of the formation of the readiness of future educators for self-education are determined: taking into account the psycho-physiological features of the formation of the personality of the student of education at a young age, the specificity of pedagogical professional activity in a modern preschool education institution and the multi-vector nature of the organization of the educational process in a higher education institution.

The development of methods for diagnosing and self-diagnosing the real state of readiness of future educators for self-education requires further research.

Key words: self-education, readiness for self-education, structure of readiness for self-education, higher education seeker, formation of readiness of future educators for self-education.